

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2002

Vyhlásené: 13.08.2002 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.2005 do: 31.12.2005

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

468

ZÁKON

z 25. júna 2002

o systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 1

Predmet úpravy

Predmetom úpravy podľa tohto zákona je ustanovenie podmienok a postupu pri uplatňovaní dobrovoľného systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu.

§ 2

Základné pojmy

(1) Na účely tohto zákona

- a) organizáciou je fyzická osoba-podnikateľ¹⁾ alebo právnická osoba²⁾ vrátane nadácie,³⁾ neziskovej organizácie,⁴⁾ združenia,⁵⁾ orgánu verejnej správy, alebo ich organizačná zložka, alebo ich kombinácia bez ohľadu na to, či sa zapisuje do obchodného registra alebo živnostenského registra, alebo nie, verejná alebo súkromná, ktorá má svoje vlastné funkcie a riadenie, ktorá sa chce začleniť do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu alebo udržať sa v ňom (§ 18 a 19),
- b) prevádzkarňou je priestor pod riadením vrcholového manažmentu organizácie, v ktorom sa vykonávajú činnosti, vyrábajú výrobky alebo poskytujú služby vrátane príslušnej infraštruktúry, vybavenia a materiálov,
- c) prevenciou znečisťovania je používanie procesov, praktík, materiálov alebo výrobkov, ktorými sa zabraňuje, znižuje alebo reguluje znečisťovanie životného prostredia, najmä znižovanie množstva a závažnosti emisií, recyklácia a iné zhodnotenie odpadov, zmeny v procesoch, riadiace mechanizmy, účinné využívanie zdrojov a náhrada materiálov,
- d) vrcholovým manažmentom organizácie je osoba alebo skupina osôb, ktoré usmerňujú a riadia organizáciu na najvyššej úrovni,
- e) zainteresovanou stranou je osoba alebo skupina osôb vrátane štátnych orgánov a orgánov verejnej správy zainteresovaných na environmentálnom správaní organizácie alebo týmto správaním dotknutých.

(2) Environmentálnym aspektom je prvok činností, výrobkov alebo služieb organizácie, ktorý môže vplývať na životné prostredie; významným environmentálnym aspektom je environmentálny aspekt, ktorý má alebo môže mať významný environmentálny vplyv.

(3) Priamym environmentálnym aspektom je environmentálny aspekt, ktorý môže organizácia operatívne riadiť a ovplyvňovať, najmä emisie do ovzdušia a do vôd, nakladanie s odpadmi, využívanie a znečisťovanie pôdy, využívanie prírodných zdrojov a druhotných surovín vrátane spotreby energie, hluk, vibrácie, prašnosť, zápach, riziko mimoriadnych udalostí a z nich vyplývajúcich environmentálnych vplyvov, účinky na biologickú diverzitu.

(4) Nepriamym environmentálnym aspektom je významný environmentálny aspekt, nad ktorým organizácia nemá plnú riadiacu kontrolu, najmä správanie zmluvných partnerov, dodávateľov a subdodávateľov, navrhovanie, vývoj, balenie, doprava a používanie výrobkov, nakladanie s odpadmi z výrobkov, kapitálové investície, pôžičky a poistenie, nové trhy.

(5) Environmentálnym vplyvom je akákoľvek nepriaznivá alebo priaznivá zmena životného prostredia, ktorá je úplne alebo čiastočne spôsobená činnosťou, výrobkami alebo službami organizácie.

(6) Dlhodobým environmentálnym cieľom je celkový, podľa možnosti vyčísliteľný environmentálny cieľ vyplývajúci z environmentálnej politiky, ktorý si organizácia sama určí.

(7) Krátkodobým environmentálnym cieľom je podrobná, podľa možnosti vyčísliteľná požiadavka správania použiteľná pre organizáciu alebo jej časť, vyplývajúca z dlhodobého environmentálneho cieľa, ktorú treba určiť a splniť, aby sa dosiahol dlhodobý environmentálny cieľ.

(8) Environmentálnym programom je opis opatrení, zodpovedností a prostriedkov prijatých alebo plánovaných na dosiahnutie dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov vrátane lehôt na ich dosiahnutie.

(9) Environmentálnym správaním je výsledok riadenia environmentálnych aspektov organizáciou.

(10) Sústavným zlepšovaním environmentálneho správania je proces každoročného zlepšovania kvantifikovateľných výsledkov systému environmentálneho manažérstva týkajúcich sa riadenia významných environmentálnych aspektov organizáciou, ktorý je založený na jej environmentálnej politike, dlhodobých environmentálnych cieľoch a krátkodobých environmentálnych cieľoch.

DRUHÁ ČASŤ

PODMIENKY NA ÚČASŤ V SYSTÉME ENVIRONMENTÁLNE ORIENTOVANÉHO RIADENIA A AUDITU

§ 3

Všeobecné podmienky

(1) Systémom environmentálne orientovaného riadenia a auditu je dobrovoľný systém na zabezpečenie zvýšenej ochrany a zlepšovania životného prostredia prostredníctvom

- a) zavádzania a uplatňovania systémov environmentálneho manažérstva v organizáciách,
- b) systematického, objektívneho a pravidelného hodnotenia systémov podľa písmena a),
- c) aktívneho prístupu organizácií k informovaniu verejnosti a ďalších zainteresovaných strán o svojom environmentálnom správaní a otvoreného dialógu medzi nimi,
- d) informovanosti zamestnancov organizácií o tomto systéme a ich aktívnej účasti v ňom.

(2) O začlenenie do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu sa môže uchádzať každá organizácia, ktorá chce zlepšiť svoje environmentálne správanie a spĺňa tieto podmienky:

- a) vykonala úvodné environmentálne preskúmanie svojich činností (§ 4),
- b) zaviedla systém environmentálneho manažérstva (§ 5),
- c) vykonala alebo zabezpečila vykonanie aspoň jedného interného environmentálneho auditu (§ 6 a 7),
- d) vypracovala environmentálne vyhlásenie (§ 8),
- e) nechala preskúmať systém a postupy podľa písmen a) až c) vrátane príslušnej dokumentácie, ako aj overiť správnosť a potvrdiť platnosť environmentálneho vyhlásenia podľa písmena d) environmentálnym overovateľom (§ 16),
- f) predložila environmentálne vyhlásenie, ktorého správnosť bola overená a platnosť potvrdená environmentálnym overovateľom, Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) spolu so žiadosťou o zápis do registra organizácií začlenených do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu (ďalej len „register“) podľa § 18.

§ 4

Úvodné environmentálne preskúmanie

(1) Účelom úvodného environmentálneho preskúmania je vyčerpávajúca úvodná analýza aktuálneho stavu organizácie a všetkých jej environmentálnych aspektov ako základ na vytvorenie systému environmentálneho manažérstva.

(2) Úvodné environmentálne preskúmanie zahŕňa najmä

- a) analýzu podmienok vyplývajúcich pre organizáciu zo všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu životného prostredia a rozhodnutí vydaných na ich základe, ako aj iných požiadaviek, ktoré sa organizácia zaviazala plniť,
- b) identifikáciu environmentálnych aspektov vrátane určenia významných environmentálnych aspektov a vyhotovenie ich zoznamu,
- c) opis použitých kritérií na posúdenie významu environmentálnych vplyvov a na určenie významných environmentálnych aspektov; tieto kritériá musia byť zrozumiteľné, nezávislé, kontrolovateľné, reprodukovateľné a prístupné verejnosti,
- d) preskúmanie existujúcich praktík a postupov environmentálneho manažérstva,
- e) vyhodnotenie informácií z vyšetrovania predchádzajúcich mimoriadnych udalostí.⁶⁾

(3) Organizácia, ktorá má zavedený a certifikovaný systém environmentálneho manažérstva podľa príslušnej slovenskej technickej normy, nemusí vykonať úvodné environmentálne preskúmanie, ak jej certifikovaný systém environmentálneho manažérstva poskytuje dostatočné informácie na určenie a hodnotenie environmentálnych aspektov v súlade s týmto zákonom.

§ 5

Systém environmentálneho manažérstva

(1) Systémom environmentálneho manažérstva je časť celkového systému manažérstva v organizácii, ktorá zahŕňa organizačnú štruktúru, plánovacie činnosti, zodpovednosti, praktiky, postupy, procesy a zdroje na prípravu, uplatňovanie, dosahovanie, preskúmanie a udržiavanie environmentálnej politiky.

(2) Environmentálnou politikou organizácie sú celkové ciele a zásady jej činnosti s ohľadom na životné prostredie vrátane plnenia podmienok všeobecne záväzných právnych predpisov, ako aj

záväzok sústavne zlepšovať jej environmentálne správanie. Environmentálna politika vytvára rámec na určovanie a preskúvanie dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov.

(3) Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať systém environmentálneho manažérstva v súlade s podmienkami ustanovenými v prílohe č. 1 k tomuto zákonu s dôrazom na zabezpečenie plnenia všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu životného prostredia.

(4) Podrobnosti o požiadavkách na systém environmentálneho manažérstva ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

Interný environmentálny audit

§ 6

(1) Interným environmentálnym auditom je systematické, dokumentované, pravidelné a objektívne hodnotenie správania organizácie, systému environmentálneho manažérstva a postupov určených na ochranu životného prostredia vykonávané z poverenia vrcholového manažmentu organizácie na to určenými odborne spôsobilými a dostatočne nezávislými environmentálnymi audítormi s cieľom

- a) uľahčiť operatívne riadenie činností a praktík, ktoré môžu mať environmentálny vplyv,
- b) hodnotiť plnenie environmentálnej politiky organizácie, najmä jej dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov.

(2) Environmentálnym audítorom je fyzická osoba alebo skupina osôb, ktoré konajú v mene vrcholového manažmentu organizácie a spĺňajú buď jednotlivo, alebo kolektívne odbornú spôsobilosť pre oblasť, ktorá je predmetom interného environmentálneho auditu.

(3) Vedúcim environmentálnym audítorom je fyzická osoba odborne spôsobilá na riadenie a vykonávanie environmentálnych auditov.

(4) Činnosť environmentálneho audítora môže vykonávať len fyzická osoba, ktorá

- a) má spôsobilosť na právne úkony,
- b) má ukončené aspoň úplné stredné odborné vzdelanie a najmenej päť rokov praxe v odbore, v ktorom vykonáva audit,
- c) absolvovala teoretickú odbornú prípravu a praktickú odbornú prípravu podľa odsekov 5 a 6.

(5) Teoretická odborná príprava environmentálneho audítora obsahuje najmä tieto oblasti:

- a) základné pojmy a princípy na úseku starostlivosti o životné prostredie,
- b) technické a environmentálne aspekty činnosti organizácií,
- c) požiadavky všeobecne záväzných právnych predpisov na úseku starostlivosti o životné prostredie,
- d) systémy environmentálneho manažérstva a systém environmentálne orientovaného riadenia a auditu,
- e) význam, postupy, procesy a techniky interného environmentálneho auditu.

(6) Praktická odborná príprava zahŕňa výkon interného environmentálneho auditu pod vedením vedúceho environmentálneho audítora v trvaní najmenej 20 pracovných dní pri najmenej troch auditoch počas súvislého trojročného obdobia.

(7) Činnosť vedúceho environmentálneho audítora môže vykonávať fyzická osoba, ktorá okrem splnenia podmienok podľa odseku 4

- a) absolvovala teoretickú odbornú prípravu a na základe úspešného výsledku overenia jej znalostí dostala od právnickej osoby alebo fyzickej osoby-podnikateľa poverenej ministerstvom podľa § 26 osvedčenie vedúceho environmentálneho audítora,
- b) okrem absolvovania praktickej odbornej prípravy podľa odseku 6 sa zúčastnila na celom procese interného environmentálneho auditu v trvaní najmenej ďalších 15 pracovných dní pri najmenej troch auditoch, z toho aspoň pri jednom audite v postavení vedúceho environmentálneho audítora, pod vedením vedúceho environmentálneho audítora.

(8) Interný environmentálny audit môže vykonávať len environmentálny audítor odborne spôsobilý v oblasti, ktorá je predmetom auditu, a dostatočne nezávislý od činnosti, ktorá je predmetom auditu.

§ 7

(1) Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať program a postup pravidelného vykonávania interných environmentálnych auditov svojich činností tak, aby bolo možné získať dostatok údajov potrebných na zhodnotenie jej environmentálneho správania.

(2) Organizácia je povinná každoročne plánovať vykonávanie interných environmentálnych auditov. Program interných environmentálnych auditov vrátane ich harmonogramu musí zohľadňovať charakter, rozsah a zložitosť činností organizácie, významnosť jej environmentálnych vplyvov, dôležitosť a naliehavosť problémov zistených pri predchádzajúcich auditoch a stav vývoja jej environmentálneho správania.

(3) Čas, počas ktorého sa podrobia internému environmentálnemu auditu všetky činnosti organizácie (ďalej len „cyklus auditu“), ako aj frekvencia cyklov auditu nesmie prekročiť tri roky.

(4) V programe interných environmentálnych auditov organizácia písomne určí najmä

- a) ciele a celkový rozsah každého interného environmentálneho auditu, prípadne každej etapy cyklu auditu, ako aj frekvenciu cyklov auditu každej činnosti vrátane určenia
 1. činností, ktoré sú predmetom auditu,
 2. problematiky, prípadne prvkov systému environmentálneho manažérstva, ktorú audit zahŕňa,
 3. environmentálnych kritérií, ktoré sa pri audite zohľadnia,
 4. času trvania auditu,
- b) materiálne, personálne a finančné zdroje potrebné na efektívne vykonávanie auditov.

(5) Do procesu interného environmentálneho auditu musia byť zahrnuté najmä tieto kroky:

- a) preverenie systémov manažérstva a zhodnotenie ich silných a slabých stránok,
- b) zhromaždenie príslušných údajov,
- c) vyhodnotenie zistení auditu,
- d) príprava záverov auditu,
- e) oznámenie výsledkov a záverov auditu (odsek 6).

(6) Environmentálni audítori na konci každého interného environmentálneho auditu a na konci cyklu auditu vyhotovia a predložia vrcholovému manažmentu organizácie písomnú správu, ktorá obsahuje najmä

- a) údaje o rozsahu interného environmentálneho auditu vrátane auditovaných prvkov systému environmentálneho manažérstva,
- b) stupeň plnenia environmentálnej politiky a zistené zlepšenia v environmentálnom správaní organizácie, ako aj prípadné nedostatky,
- c) informáciu o účinnosti a spoľahlivosti opatrení prijatých organizáciou na operatívne riadenie ňou spôsobovaných environmentálnych vplyvov,
- d) podľa potreby návrh nápravných opatrení.

(7) Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať postupy na prijímanie potrebných nápravných opatrení a kontrolu ich plnenia.

(8) Podrobnosti o postupe pri príprave a vykonávaní interných environmentálnych auditov vrátane využívania ich výsledkov ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 8

Environmentálne vyhlásenie

(1) Environmentálnym vyhlásením je písomná informácia o environmentálnych vplyvoch organizácie a o jej environmentálnom správaní.

(2) Organizácia je povinná vypracovať a pri žiadosti o registráciu v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu a potom každé tri roky predložiť ministerstvu environmentálne vyhlásenie, ktorého správnosť bola overená a platnosť potvrdená environmentálnym overovateľom. Environmentálne vyhlásenie musí mať náležitosti podľa bodu 1 prílohy č. 2 k tomuto zákonu.

(3) Po zaregistrovaní v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu organizácia poskytne environmentálne vyhlásenie podľa odseku 1 verejnosti a ďalším zainteresovaným stranám [§ 2 ods. 1 písm. e)] a na požiadanie im poskytne informácie, z ktorých environmentálne vyhlásenie vychádza.

(4) Organizácia je povinná každoročne aktualizovať environmentálne vyhlásenie a nechať overiť správnosť informácie o aktualizácii environmentálneho vyhlásenia a potvrdiť jej platnosť environmentálnym overovateľom. Takto potvrdenú informáciu o aktualizácii environmentálneho vyhlásenia organizácia predloží ministerstvu; ustanovenie odseku 3 platí rovnako.

(5) Ministerstvo môže na žiadosť organizácie v odôvodnenom prípade povoliť predĺženie lehoty na aktualizovanie environmentálneho vyhlásenia podľa odseku 4, a to najmä v prípade malých podnikateľov) a iných organizácií zamestnávajúcich menej ako 50 zamestnancov (ďalej len „malá organizácia“), ak u nich nedošlo k zmene vo fungovaní systému environmentálneho manažérstva alebo nemajú významné environmentálne vplyvy alebo závažný miestny význam.

(6) Organizácia môže poskytnúť zainteresovaným stranám nad rámec povinností podľa odsekov 3 a 4 špecifické informácie o svojom systéme environmentálneho manažérstva alebo o svojom environmentálnom správaní s použitím iba určitých častí environmentálneho vyhlásenia (ďalej len „environmentálna informácia“).

(7) Ak environmentálna informácia podľa odseku 6 spĺňa podmienky podľa bodu 3 prílohy č. 2 k tomuto zákonu, môže byť označená logom (§ 20) alebo odkazom na registráciu organizácie v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu (ďalej len „odkaz na registráciu“) podľa § 21.

(8) Podrobnosti o náležitostiach environmentálneho vyhlásenia, o jeho sprístupňovaní verejnosti a ďalším zainteresovaným stranám a o jeho aktualizácii ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

TRETIA ČASŤ

AKREDITÁCIA ENVIRONMENTÁLNYCH OVEROVATEĽOV

§ 9

Akreditácia a činnosť environmentálnych overovateľov

(1) Ministerstvo poverí právnickú osobu, ktorá je ako jediná oprávnená vykonávať akreditáciu environmentálnych overovateľov (ďalej len "akreditačný orgán").

(2) Na vykonávanie činnosti akreditačného orgánu možno poveriť len právnickú osobu, ktorá spĺňa tieto podmienky:

- a) nestrannosť výkonu činnosti voči žiadateľom o akreditáciu,
- b) ochrana dôverných údajov a informácií získaných počas plnenia úloh akreditačného orgánu,
- c) vypracovanie požiadaviek a postupov akreditácie a ďalšej činnosti akreditačného orgánu (ďalej len „akreditačné pravidlá“) v súlade s pravidlami príslušných medzinárodných organizácií pôsobiacich v oblasti akreditácie, ktoré sú uvedené v medzinárodných normách, európskych normách a predpisoch a v tomto zákone,
- d) plnenie povinností vyplývajúcich z členstva v medzinárodných organizáciách pôsobiacich v oblasti akreditácie,
- e) zabezpečenie finančných zdrojov potrebných na akreditačnú činnosť,
- f) zamestnávanie v pracovnoprávnom vzťahu osôb, ktoré sú odborne spôsobilé na výkon činností spojených s akreditáciou a sú viazané povinnosťou mlčanlivosti o veciach, ktoré sa dozvedeli pri výkone svojej činnosti.

(3) Ak akreditačný orgán opakovane neplní alebo závažným spôsobom porušuje podmienky podľa odseku 2 alebo ak o to akreditačný orgán požiada, ministerstvo zruší poverenie podľa odseku 1.

(4) Poverenie akreditačného orgánu, ako aj zrušenie tohto poverenia ministerstvo zverejní vo Vestníku Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

(5) Ministerstvo vykonáva dohľad nad činnosťou akreditačného orgánu a rozhoduje o námietkach proti postupu akreditačného orgánu. Rozhodnutie ministerstva o námietkach je konečné a nemožno proti nemu podať odvolanie (rozklad).

(6) Akreditačný orgán predloží ministerstvu do 31. januára správu o akreditačnej činnosti a dozornej činnosti za predchádzajúci rok vrátane zistených problémov a prijatých alebo navrhovaných opatrení.

§ 10

Environmentálni overovatelia

(1) Environmentálnym overovateľom je bezúhonná a odborne spôsobilá fyzická osoba-podnikateľ alebo právnická osoba, ktorej na základe splnenia podmienok podľa tohto zákona akreditačný orgán udelil akreditáciu.

(2) Za bezúhonného sa na účely tohto zákona považuje ten, kto nebol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo za nebanlivostný trestný čin proti životnému prostrediu.⁸⁾ Bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov, ktorý nesmie byť starší ako tri mesiace.

(3) Odbornou spôsobilosťou sa rozumie

- a) ukončené vysokoškolské vzdelanie príslušného technického smeru, prírodovedeckého smeru, ekonomického smeru alebo právnického smeru a najmenej trojročná odborná prax vykonávaná na plný úväzok v hospodárstve, v orgánoch verejnej správy v oblasti životného prostredia alebo na poradenských pracoviskách a v certifikačných orgánoch zaoberajúcich sa environmentálnou problematikou alebo
- b) ukončené bakalárske vzdelanie smeru uvedeného v písmene a) a najmenej šesťročná odborná prax v oblastiach podľa písmena a) a
- c) dostatočné odborné znalosti v týchto oblastiach:
 - 1. znalosť a pochopenie tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, ako aj všeobecného fungovania systémov environmentálneho manažérstva,
 - 2. znalosť a pochopenie požiadaviek všeobecne záväzných právnych predpisov, administratívnych a iných požiadaviek súvisiacich s odborom činnosti, pre ktorý sa žiada akreditácia,
 - 3. znalosť a pochopenie environmentálnych problémov vrátane princípu trvalo udržateľného rozvoja,
 - 4. znalosť a pochopenie technických aspektov súvisiacich s environmentálnymi problémami činností v odbore, pre ktorý sa žiada akreditácia,
 - 5. pochopenie všeobecného fungovania činností v odbore, pre ktorý sa žiada akreditácia, z hľadiska posúdenia vhodnosti systému environmentálneho manažérstva,
 - 6. znalosť a pochopenie požiadaviek a metodiky environmentálnych auditov,
 - 7. odborná spôsobilosť vo veciach overovania environmentálneho vyhlásenia a environmentálnych informácií.

(4) Odborné znalosti podľa odseku 3 písm. c) sa overujú skúškou (§ 13).

(5) Akreditačný orgán môže uznať kurzy alebo iné doklady o kvalifikácii ako doklad o odborných znalostiach podľa odseku 3 písm. c), ak

- a) tieto kurzy alebo iné vzdelávacie akcie
 - 1. vykonala osoba poverená ministerstvom podľa § 26 alebo
 - 2. obsahovo a metodicky zodpovedajú oblastiam podľa odseku 3 písm. c) a končia sa písomnou skúškou alebo
- b) ide o osvedčenie o odbornej spôsobilosti v oblastiach podľa odseku 3 písm. c) vydané podľa osobitných predpisov.⁹⁾

(6) Doklad podľa odseku 5 možno uznať ako doklad o odborných znalostiach podľa odseku 3 písm. c) do troch rokov od jeho vystavenia.

(7) Za podmienok ustanovených týmto zákonom (§ 17 ods. 8 až 10) môže na území Slovenskej republiky vykonávať svoju činnosť aj environmentálny overovateľ akreditovaný v niektorom z členských štátov Európskej únie alebo v inom štáte akreditačným orgánom medzinárodne uznaným v súlade s príslušnými predpismi Európskej únie (ďalej len „zahraničný environmentálny overovateľ“).

§ 11**Členovia tímu environmentálneho overovateľa**

(1) Členom tímu environmentálneho overovateľa môže byť aj fyzická osoba, ktorá nie je akreditovaná ako environmentálny overovateľ, ale spĺňa podmienky

- a) bezúhonnosti podľa § 10 ods. 2 a
- b) odbornej spôsobilosti podľa § 10 ods. 3 písm. a) alebo b) a aspoň v jednej z oblastí podľa § 10 ods. 3 písm. c).

(2) Akreditačný orgán na žiadosť osoby, ktorá spĺňa podmienky podľa odseku 1, jej vydá osvedčenie o odbornej spôsobilosti, v ktorom uvedie tiež druh a rozsah preukázaných odborných vedomostí.

(3) Ustanovenia § 10 ods. 4 až 6 platia rovnako.

§ 12**Podmienky na udelenie akreditácie**

(1) Ak je žiadateľom o udelenie akreditácie (ďalej len „žiadateľ“) fyzická osoba-podnikateľ, podmienkou na udelenie akreditácie je

- a) spôsobilosť na právne úkony,
- b) bezúhonnosť a odborná spôsobilosť (§ 10) žiadateľa, ako aj zodpovedného zástupcu,¹⁰⁾ ak ním nie je žiadateľ,
- c) odborná spôsobilosť (§ 10 a 11) ďalších osôb, ktoré zamestnáva v pracovnoprávnom vzťahu,
- d) bydlisko na území Slovenskej republiky (odsek 2),
- e) skutočnosť, že nie je v konkurznom konaní ani nebol proti nej zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku,
- f) zdokumentované metodiky a postupy na činnosť environmentálneho overovateľa vrátane mechanizmov na operatívne riadenie kvality a na zachovávanie dôvernosti,
- g) uhradenie nákladov akreditačného konania (§ 13 ods. 12).

(2) Bydliskom na území Slovenskej republiky sa na účely tohto zákona rozumie trvalý pobyt¹¹⁾ na území Slovenskej republiky, prípadne dlhodobý pobyt alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky na základe povolenia podľa osobitného predpisu;¹²⁾ u štátnych občanov Slovenskej republiky s dlhodobým pobytom alebo trvalým pobytom mimo územia Slovenskej republiky je ním ohlásený prechodný pobyt na území Slovenskej republiky a u štátnych príslušníkov členských štátov Európskych spoločenstiev (ďalej len „členský štát“) s bydliskom v členskom štáte je ním povolenie na prechodný pobyt.¹³⁾

(3) Ak je žiadateľom právnická osoba, podmienkou na udelenie akreditácie je

- a) bezúhonnosť osoby alebo osôb, ktoré sú jej štatutárnym orgánom,
- b) jej sídlo alebo sídlo jej organizačnej zložky na území Slovenskej republiky,
- c) zamestnávanie v pracovnom pomere zodpovedného zástupcu¹⁰⁾ spĺňajúceho podmienku bezúhonnosti a odbornej spôsobilosti podľa § 10,
- d) odborná spôsobilosť (§ 10 a 11) ďalších osôb, ktoré zamestnáva v pracovnoprávnom vzťahu,
- e) skutočnosť, že nie je v konkurznom konaní ani nebol proti nej zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku,

- f) zdokumentované metodiky a postupy na činnosť environmentálneho overovateľa vrátane mechanizmov na operatívne riadenie kvality a na zachovávanie dôvernosti,
- g) uhradenie nákladov akreditačného konania (§ 13 ods. 12).

(4) Požiadavky osobitných predpisov vzťahujúce sa na podnikanie zahraničných osôb¹⁴⁾ sa primerane vzťahujú aj na udeľovanie akreditácie podľa tohto zákona.

§ 13 **Akreditačné konanie**

(1) Akreditačné konanie sa začína dňom doručenia písomnej žiadosti žiadateľa akreditačnému orgánu.

(2) Žiadosť o udelenie akreditácie obsahuje najmä

a) v prípade fyzickej osoby-podnikateľa

1. meno a priezvisko, dátum narodenia a bydlisko (ďalej len „osobné údaje“) žiadateľa, jeho obchodné meno a identifikačné číslo (IČO), ak už bolo pridelené, ako aj osobné údaje zodpovedného zástupcu,¹⁰⁾
2. potrebné doklady na preukázanie splnenia podmienok podľa § 12 ods. 1 písm. b) až g),
3. rozsah činností, pre ktorý sa žiada udelenie akreditácie,

b) v prípade právnickej osoby

1. obchodné meno, sídlo, právnu formu a identifikačné číslo (IČO), ako aj osobné údaje osoby alebo osôb, ktoré sú jej štatutárnym orgánom, a osobné údaje zodpovedného zástupcu,¹⁰⁾
2. organizačnú schému žiadateľa,
3. potrebné doklady na preukázanie splnenia podmienok podľa § 12 ods. 3,
4. rozsah činností, pre ktorý sa žiada udelenie akreditácie.

(3) Ak žiadosť o udelenie akreditácie nemá náležitosti podľa odseku 2, akreditačný orgán písomne vyzve žiadateľa, aby ju v určenej lehote doplnil alebo odstránil iný nedostatok. Ak žiadateľ žiadosť nedoplní alebo neodstráni nedostatky žiadosti v určenej lehote, akreditačný orgán akreditačné konanie zastaví.

(4) Skúška na overenie odborných znalostí žiadateľa (§ 10 ods. 4) je samostatnou časťou akreditačného konania.

(5) Skúška sa vykonáva pred skúšobnou komisiou akreditačného orgánu. Akreditačný orgán vymenúva predsedu skúšobnej komisie a zo zoznamu skúšajúcich, ktorý vydá ministerstvo, vyberá členov skúšobných komisií pre akreditačné konanie v jednotlivých odboroch činností.

(6) Skúšobná komisia má troch až piatich členov.

(7) O priebehu skúšky skúšobná komisia vyhotoví zápisnicu, v ktorej uvedie najmä

- a) zloženie skúšobnej komisie a meno skúšanej osoby,
- b) miesto a čas konania písomnej časti a ústnej časti skúšky,
- c) skúšobné otázky,
- d) rozhodnutie skúšobnej komisie o výsledku skúšky; v prípade nezloženia skúšky tiež hlavné dôvody na takéto rozhodnutie.

(8) O úspešnom zložení skúšky vydá akreditačný orgán žiadateľovi osvedčenie.

(9) Žiadateľ zaplatí akreditačnému orgánu paušálnu úhradu nákladov skúšky. Ak žiadateľ na skúške nevyhoví, paušálna úhrada sa nevracia.

(10) Skúšobný poriadok skúšok pre akreditačné konanie a sumu paušálnej úhrady nákladov skúšky ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

(11) Akreditačné konanie pozostáva z

- a) preskúmania žiadosti a dokumentácie,
- b) uskutočnenia aspoň jednej návštevy u žiadateľa vrátane rokovania so zodpovedným zástupcom a prípadne aj s vedúcimi tímov environmentálneho overovateľa, ak ich žiadateľ ustanovil,
- c) uskutočnenia aspoň jednej návštevy v organizácii počas overovania správnosti a potvrdzovania platnosti environmentálneho vyhlásenia vykonávaného žiadateľom.

(12) Ak žiadosť o udelenie akreditácie spĺňa náležitosti podľa odseku 2, akreditačný orgán do 15 dní od jej predloženia doručí žiadateľovi návrh zmluvy o podmienkach vykonania akreditácie vrátane nákladov akreditačného konania a jeho časového harmonogramu, ako aj mená osôb poverených uskutočnením akreditačného konania. Na formu a obsah zmluvy sa vzťahujú primerane ustanovenia osobitného predpisu.¹⁵⁾

(13) Ak je akreditačný orgán nečinný, najmä ak do jedného mesiaca od začatia konania nedoručí žiadateľovi návrh zmluvy podľa odseku 12, žiadateľ môže podať proti tomu námietky na ministerstvo. Žiadateľ môže vziať žiadosť späť aj bez udania dôvodu, ale len do uzavretia zmluvy o podmienkach vykonania akreditácie.

(14) Ak sa v akreditačnom konaní preukáže, že žiadateľ splnil všetky podmienky (§ 12), akreditačný orgán udelí žiadateľovi akreditáciu a vydá mu osvedčenie o akreditácii environmentálneho overovateľa (§ 14).

(15) Ak žiadateľ nesplnil podmienky na udelenie akreditácie, akreditačný orgán osvedčenie o akreditácii environmentálneho overovateľa nevydá a túto skutočnosť spolu s uvedením dôvodov písomne oznámi žiadateľovi. Proti tomuto oznámeniu môže žiadateľ podať do 15 dní od jeho doručenia námietky na ministerstvo.

(16) Ustanovenia odsekov 1 až 9 a odsekov 11 až 15 platia primerane aj na rozširovanie rozsahu akreditácie environmentálneho overovateľa a predlžovanie jej časovej platnosti.

(17) Zoznam odborov činností, na ktoré sa udeľuje akreditácia, ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 14

Osvedčenie o akreditácii environmentálneho overovateľa a zoznam akreditovaných environmentálnych overovateľov

(1) Osvedčenie o akreditácii environmentálneho overovateľa obsahuje

- a) názov akreditačného orgánu a jeho sídlo,
- b) obchodné meno, názov alebo meno a priezvisko akreditovaného environmentálneho overovateľa a jeho sídlo alebo adresu trvalého pobytu,
- c) odbor a rozsah akreditácie,
- d) v prípade právnickej osoby meno osoby alebo osôb, ktoré sú štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu akreditovaného environmentálneho overovateľa, s uvedením spôsobu, akým konajú v jeho mene,

- e) číslo akreditácie a dátum nadobudnutia jeho platnosti,
- f) údaje o podmienkach a platnosti osvedčenia o akreditácii environmentálneho overovateľa,
- g) ďalšie údaje, ak je to potrebné.

(2) Akreditácia má platnosť päť rokov. Čas platnosti akreditácie je uvedený v osvedčení o akreditácii environmentálneho overovateľa. Na žiadosť akreditovaného environmentálneho overovateľa podanú najneskôr 90 dní pred skončením platnosti jeho akreditácie môže akreditačný orgán platnosť akreditácie predĺžiť, najviac však o päť rokov, a to aj opätovne.

(3) Akreditačný orgán vedie a každý mesiac aktualizuje zoznam akreditovaných environmentálnych overovateľov. Zoznam obsahuje najmä údaje podľa odseku 1 písm. b), c), e) a f). Zoznam je verejne prístupný.

§ 15

Pozastavenie, zrušenie a zánik akreditácie

(1) Akreditačný orgán môže s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu a ich závažnosť platnosť akreditácie pozastaviť alebo akreditáciu zrušiť, ak

- a) environmentálny overovateľ neplní podmienky určené v osvedčení o akreditácii environmentálneho overovateľa,
- b) environmentálny overovateľ nemôže riadne vykonávať činnosť, na ktorú bol akreditovaný,
- c) zistí nedostatky vo výkone činnosti environmentálneho overovateľa, na ktorú bola udelená akreditácia, alebo v plnení jeho oznamovacej povinnosti, alebo v jeho súčinnosti s akreditačným orgánom,
- d) o to požiada environmentálny overovateľ.

(2) Akreditácia zaniká,

- a) ak ide o fyzickú osobu-podnikateľa, jeho smrťou alebo jeho vyhlásením za mŕtveho,
- b) ak ide o právnickú osobu, jej zánikom,
- c) zrušením podľa odseku 1,
- d) uplynutím času platnosti akreditácie.

(3) Pred vydaním opatrenia podľa odseku 1 akreditačný orgán umožní environmentálnemu overovateľovi vyjadriť sa k jeho podkladu.

(4) Opatrenie podľa odseku 1 akreditačný orgán doručí environmentálnemu overovateľovi. Proti tomuto opatreniu môže environmentálny overovateľ podať do 15 dní od jeho doručenia námietky na ministerstvo.

§ 16

Činnosť environmentálneho overovateľa

(1) Environmentálny overovateľ odborným spôsobom v potrebnom rozsahu overuje plnenie požiadaviek vyplývajúcich z tohto zákona, najmä úvodné environmentálne preskúmanie, systém environmentálneho manažérstva, interné environmentálne audity a ich výsledky, environmentálne vyhlásenie, prípadne aj environmentálne informácie, ako aj jednoznačné vymedzenie jednotlivých zložiek organizácie zapojených do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu.

(2) Environmentálny overovateľ môže konať len v rozsahu udelenej akreditácie.

(3) Environmentálny overovateľ pred začatím svojej činnosti uzavrie s organizáciou písomnú zmluvu, v ktorej sa definuje rozsah overovania, ako aj opatrenia zabezpečujúce jeho nezávislosť a poskytovanie potrebnej súčinnosti zo strany organizácie.

(4) V rámci výkonu overovacej činnosti environmentálny overovateľ najmä

- a) preskúma príslušnú dokumentáciu, najmä základné informácie o organizácii a jej činnostiach, environmentálnu politiku a environmentálny program, opis zavedeného systému environmentálneho manažérstva, podrobnosti o úvodnom environmentálnom preskúmaní, o vykonaných interných environmentálnych auditoch a o preskúmaní vrcholovým manažmentom organizácie (bod 5 časti A prílohy č. 1 k tomuto zákonu) a o príslušných nápravných činnostiach, ako aj návrh environmentálneho vyhlásenia,
- b) vykoná kontrolu v organizácii vrátane potrebných rokovaní so zamestnancami a manažmentom organizácie,
- c) na základe činností uvedených v písmenách a) a b) posúdi správnosť, dôveryhodnosť a platnosť údajov a informácií uvedených v environmentálnom vyhlásení a podľa potreby aj v environmentálnej informácii (§ 8 ods. 6 a 7),
- d) vyhotoví písomnú správu pre manažment organizácie o výsledkoch overovania vrátane zistených nedostatkov a
- e) posúdi návrh riešenia zistených nedostatkov zo strany manažmentu organizácie.

(5) Pri overovaní systému environmentálneho manažérstva a environmentálneho vyhlásenia je environmentálny overovateľ povinný sa ubezpečiť, že jednotlivé zložky organizácie sú jednoznačne vymedzené a zodpovedajú skutočnému rozdeleniu jej činností. Z obsahu environmentálneho vyhlásenia musí jednoznačne vyplývať vymedzenie jednotlivých zložiek organizácie zapojených do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu.

(6) Počas prvého overovania podľa odseku 1 environmentálny overovateľ overí najmä, či organizácia

- a) má zavedený plne funkčný systém environmentálneho manažérstva v súlade s prílohou č. 1 k tomuto zákonu,
- b) má v plnom rozsahu naplánovaný program interných environmentálnych auditov, s ktorého realizáciu sa už začalo, takže už bol vykonaný audit aspoň v oblasti s najvýznamnejším environmentálnym vplyvom,
- c) uskutočnila už aspoň jedno preskúmanie vrcholovým manažmentom organizácie (bod 5 časti A prílohy č. 1 k tomuto zákonu),
- d) má vypracované environmentálne vyhlásenie v súlade s bodom 1 prílohy č. 2 k tomuto zákonu.

(7) V správe podľa odseku 4 písm. d) environmentálny overovateľ uvedie najmä

- a) všetky dôležité otázky súvisiace s ním vykonaným overovaním v organizácii,
- b) východiskový stav organizácie v smere k zavedeniu systému environmentálneho manažérstva,
- c) zistené nedostatky, najmä
 1. v úvodnom environmentálnom preskúmaní, v metodike alebo vo výkone interných environmentálnych auditov, v systéme environmentálneho manažérstva a akéhokoľvek iného postupu či prvku činnosti organizácie,
 2. nesúlad zisteného stavu environmentálneho správania organizácie s návrhom jej environmentálneho vyhlásenia spolu s návrhom zmien alebo doplnkov, ktoré by sa mali urobiť v environmentálnom vyhlásení,

- d) porovnanie s predchádzajúcim environmentálnym vyhlásením, ak ide o druhú a ďalšiu previerku organizácie,
- e) zhodnotenie environmentálneho správania organizácie.

(8) Environmentálny overovateľ je povinný venovať osobitnú pozornosť tomu, či organizácia aplikuje postupy na zabezpečenie plnenia požiadaviek vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodnutí orgánov verejnej správy na úseku starostlivosti o životné prostredie a či tieto postupy zaručujú plnenie uvedených požiadaviek organizáciou. V prípade zistenia, že organizácia neplní tieto požiadavky, environmentálny overovateľ nesmie potvrdiť platnosť environmentálneho vyhlásenia.

(9) Ak environmentálny overovateľ nezistí závažné nedostatky v environmentálnom správaní organizácie a overí správnosť údajov uvedených v jej environmentálnom vyhlásení, potvrdí platnosť environmentálneho vyhlásenia.

(10) Environmentálny overovateľ po prerokovaní s organizáciou vypracuje program na zabezpečenie toho, že všetky podmienky požadované týmto zákonom na zaregistrovanie a udržanie sa v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu budú overené v intervaloch nie dlhších ako 36 mesiacov. Tým nie je dotknutá povinnosť každoročného overovania správnosti a potvrdzovania platnosti informácie o aktualizácii environmentálneho vyhlásenia.

(11) Podrobnosti o výkone činnosti environmentálnych overovateľov ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 17

Dozor nad činnosťou environmentálnych overovateľov

(1) Akreditačný orgán vykonáva dozor nad činnosťou environmentálnych overovateľov (ďalej len „dozor“). Dozor sa zameriava najmä na kontrolu plnenia podmienok na akreditáciu podľa tohto zákona, ďalších podmienok uvedených v osvedčení o akreditácii environmentálneho overovateľa, ako aj na kontrolu kvality činnosti environmentálnych overovateľov.

(2) Dozor pozostáva najmä

- a) z kontroly dokumentácie a vybavenia environmentálneho overovateľa v jeho sídle,
- b) z účasti osôb poverených akreditačným orgánom pri vykonávaní činnosti environmentálneho overovateľa v organizácii; organizácia musí strpieť účasť osôb poverených akreditačným orgánom,
- c) zo získavania informácií formou dotazníkov a z ďalšej činnosti akreditačného orgánu,
- d) z preskúmania environmentálnych vyhlásení a environmentálnych informácií, ktorých správnosť overil a platnosť potvrdil environmentálny overovateľ, alebo
- e) z preskúmania správy podľa § 16 ods. 4 písm. d).

(3) Interval dozoru pri jednotlivých environmentálnych overovateľoch nesmie byť dlhší ako 24 mesiacov.

(4) Náklady akreditačného orgánu na výkon dozoru podľa odseku 2 písm. a) a b) určené spôsobom ustanoveným v akreditačných pravidlách hradí environmentálny overovateľ.

(5) Akreditačný orgán môže z vlastného podnetu vykonať tiež mimoriadnu previerku činnosti environmentálneho overovateľa. Na výkon takejto previerky sa nevzťahuje odsek 4.

(6) O závažných nedostatkoch v overovacej činnosti environmentálneho overovateľa akreditačný orgán bez zbytočného odkladu informuje ministerstvo.

(7) Akreditovaný environmentálny overovateľ je povinný

- a) počas platnosti osvedčenia o akreditácii environmentálneho overovateľa spĺňať podmienky, za ktorých bol akreditovaný,
- b) bezodkladne oznámiť akreditačnému orgánu všetky zmeny, ktoré majú vplyv na jeho akreditáciu,
- c) poskytnúť akreditačnému orgánu potrebnú súčinnosť pri výkone dozoru.

(8) Ak má na území Slovenskej republiky vykonávať overovaciu činnosť zahraničný environmentálny overovateľ, je povinný najmenej štyri týždne pred začatím činnosti doručiť akreditačnému orgánu oznámenie obsahujúce

- a) podrobné údaje o svojej akreditácii vrátane osvedčeného odpisu akreditačnej listiny a jej overeného prekladu do štátneho jazyka,¹⁶⁾ o svojej odbornej činnosti a o zložení svojho tímu (§ 11), ak činnosť nevykonáva sám,
- b) čas a miesto vykonávania overovacej činnosti vrátane názvu, adresy organizácie a kontaktnej osoby,
- c) opatrenia na zabezpečenie znalosti požiadaviek príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov Slovenskej republiky a komunikácie v štátnom jazyku.¹⁶⁾ Existenciu týchto znalostí a komunikácie môže akreditačný orgán preveriť aj v rámci dozoru.

(9) Akreditačný orgán preverí údaje a doklady uvedené v oznámení podľa odseku 8; môže si vyžiadať ďalšie potrebné vysvetlenia. Ak zahraničný environmentálny overovateľ spĺňa podmienky podľa tohto zákona, akreditačný orgán ho zapíše do zoznamu (§ 14 ods. 3). Úhradu nákladov spojených s preverením oznámenia a zápisom do registra vo výške ustanovenej akreditačnými pravidlami hradí zahraničný environmentálny overovateľ.

(10) Ak akreditačný orgán v rámci dozoru zistí nedostatky v činnosti zahraničného environmentálneho overovateľa, zašle protokol o kontrole príslušnému environmentálnemu overovateľovi, akreditačnému orgánu, ktorý mu udelil akreditáciu, a ministerstvu. V prípade zistenia závažných nedostatkov alebo v prípade námietok environmentálneho overovateľa zašle protokol o kontrole aj medzinárodnému fóru akreditačných orgánov pri Komisii Európskeho spoločenstva. Odseky 1 až 5 platia rovnako.

ŠTVRTÁ ČASŤ

ZAČLEŇOVANIE ORGANIZÁCIÍ DO SYSTÉMU ENVIRONMENTÁLNE ORIENTOVANÉHO RIADENIA A AUDITU

§ 18

Registrácia organizácií

(1) Začlenenie organizácie do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu sa uskutočňuje formou jej registrácie na základe žiadosti o registráciu. Registráciu vykonáva ministerstvo.

(2) Registráciou organizácie sa rozumie

- a) preskúmanie, či organizácia spĺňa podmienky podľa tohto zákona a
- b) zapísanie organizácie do registra.

(3) Rozsah a organizačné členenie subjektu, ktorý má byť začlenený do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu ako organizácia, musí odsúhlasíť environmentálny overovateľ a v prípadoch, ktoré si vyhradí, aj ministerstvo. Rozsah prevádzkarní organizácie začleňovanej do tohto systému nesmie presiahnuť hranice územia Slovenskej republiky.

(4) Ak organizácia zahŕňa viac ako jednu prevádzkareň, musí každá z prevádzkarní začleňovaných do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu spĺňať všetky podmienky podľa tohto zákona.

(5) Najmenšou jednotkou, ktorá môže byť zaregistrovaná ako organizácia, je prevádzkareň. V odôvodnenom prípade ustanovenom vykonávacím predpisom (odsek 19) možno zaregistrovať aj menšiu organizačnú jednotku ako prevádzkareň.

(6) Žiadosť o registráciu obsahuje najmä

- a) identifikačné údaje o organizácii, najmä obchodné meno, adresu a identifikačné číslo, meno a funkciu osobitného predstaviteľa (bod 3.1 časti A prílohy č. 1 k tomuto zákonu),
- b) štatistický kód činnosti organizácie (odsek 19),
- c) počet zamestnancov organizácie,
- d) názov a vymedzenie jednotlivých zložiek organizácie, pre ktoré sa žiada začlenenie do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu,
- e) súhrnný opis činností organizácie, prípadne jej zložiek podľa písmena d),
- f) meno a priezvisko environmentálneho overovateľa, číslo a odbor jeho akreditácie,
- g) dátum vydania nasledujúceho environmentálneho vyhlásenia.

(7) K žiadosti o registráciu organizácia priloží

- a) environmentálne vyhlásenie, ktorého správnosť bola overená a platnosť potvrdená environmentálnym overovateľom,
- b) environmentálny program, ak nie je súčasťou environmentálneho vyhlásenia,
- c) osvedčenú kópiu osvedčenia o akreditácii environmentálneho overovateľa a stanovisko akreditačného orgánu k oznámeniu podľa § 17 ods. 8, ak overenie správnosti a potvrdenie platnosti environmentálneho vyhlásenia vykonal zahraničný environmentálny overovateľ,
- d) kópiu programu podľa § 16 ods. 10 na obdobie požadovanej platnosti registrácie,
- e) potvrdenie o zaplatení správneho poplatku podľa osobitného predpisu,¹⁷⁾
- f) stanovisko Slovenskej inšpekcie životného prostredia (ďalej len „inšpekcia“)¹⁸⁾ z hľadiska plnenia podmienok všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti starostlivosti o životné prostredie organizáciou.

(8) Žiadosť o registráciu a prílohy podľa odseku 7 predloží organizácia ministerstvu v dvoch exemplároch.

(9) Ministerstvo posúdi predloženú žiadosť a jej prílohy a podľa potreby vykoná jej miestne vyšetrovanie, prípadne si vyžiada od organizácie ďalšie údaje potrebné na objektívne posúdenie, či organizácia spĺňa podmienky na začlenenie do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu.

(10) Ministerstvo môže v záujme efektívneho a odborného výkonu štátnej správy poveriť ním zriadenú odbornú organizáciu (ďalej len „poverená organizácia“) plnením niektorých pomocných a

odborných úloh pri posudzovaní kompletnosti a odôvodnenosti žiadosti organizácie o začlenenie do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu.

(11) Ak žiadosť nie je úplná, ministerstvo preruší konanie a vyzve organizáciu na jej doplnenie v lehote troch mesiacov; zároveň ju poučí o následkoch nedodržania lehoty.

(12) Ak ministerstvo po preskúmaní žiadosti a zhodnotení ďalších skutočností dôjde k názoru, že organizácia spĺňa požiadavky na začlenenie do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu,

- a) zapíše ju do registra,
- b) pridelí jej registračné číslo,
- c) vystaví a doručí jej osvedčenie o registrácii.

(13) Zapísanie organizácie do registra ministerstvo oznámi tiež inšpekcii.

(14) Osvedčenie o registrácii obsahuje najmä

- a) názov organizácie a jej sídlo alebo miesto podnikania a podľa potreby vymedzenie jej zložiek, na ktoré sa vzťahuje registrácia,
- b) štatistický kód činnosti organizácie,
- c) číslo osvedčenia a dátum jeho vydania,
- d) registračné číslo,
- e) čas platnosti registrácie,
- f) podľa potreby podmienky na udržanie registrácie (§ 19).

(15) Ministerstvo konanie o registráciu zastaví, ak organizácia nedoplnila žiadosť o registráciu v lehote podľa odseku 11.

(16) Ministerstvo žiadosť o registráciu zamietne, ak

- a) dostalo od akreditačného orgánu správu o dozore, z ktorej vyplýva, že environmentálny overovateľ, ktorý overil správnosť a potvrdil platnosť environmentálneho vyhlásenia, konal v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a schválenými postupmi, takže toto potvrdenie nemožno považovať za platné,
- b) dostalo od inšpekcie informáciu o tom, že organizácia neplní dôležité podmienky všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu životného prostredia,
- c) zistí, že organizácia nespĺňa niektorú z podmienok na začlenenie do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu.

(17) Pred rozhodnutím podľa odseku 16 ministerstvo nariadi ústne pojednávanie.¹⁹⁾

(18) Register podľa odseku 2 vedie ministerstvo a každý mesiac ho aktualizuje. Register obsahuje najmä údaje podľa odseku 6 písm. a), b), d), f) a g). Register je verejne prístupný.

(19) Podrobnosti o začleňovaní organizácií do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu vrátane odôvodnených prípadov podľa odseku 5 a štatistických kódov podľa odseku 6 písm. b) a odseku 14 písm. b) ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 19**Podmienky na udržanie registrácie**

(1) Organizácia, ktorá bola začlenená do systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu, je povinná na udržanie sa v tomto systéme

- a) zabezpečiť overovanie svojho systému environmentálneho manažérstva a programu interných environmentálnych auditov v súlade s programom podľa § 16 ods. 10,
- b) predložiť ministerstvu v súlade s podmienkami podľa § 8 ods. 4 informáciu o aktualizácii environmentálneho vyhlásenia, ktorej správnosť bola overená a platnosť potvrdená environmentálnym overovateľom, a bez zbytočného odkladu ju sprístupniť verejnosti.

(2) Na základe žiadosti organizácie podanej najmenej 60 dní pred uplynutím platnosti registrácie ministerstvo môže predĺžiť platnosť registrácie. Ustanovenia § 18 platia rovnako.

(3) Ministerstvo dočasne pozastaví platnosť registrácie, ak

- a) mu organizácia nepredloží informáciu podľa odseku 1 písm. b) alebo údaje podľa § 18 ods. 3,
- b) dostane informáciu podľa § 18 ods. 16 písm. a) alebo b),
- c) zistí, že organizácia dočasne neplní niektorú z podmienok podľa odseku 1, a zároveň určí lehotu na odstránenie uvedených nedostatkov.

(4) Ministerstvo zruší dočasné pozastavenie platnosti registrácie organizácie podľa odseku 3, ak pominú dôvody, pre ktoré bolo uložené, a organizácia prijala opatrenia na odstránenie nedostatkov a zamedzenie ich opakovania.

(5) Ministerstvo zruší platnosť registrácie a vymaže organizáciu z registra, ak

- a) organizácia v určenej lehote neodstráni nedostatky, ktoré viedli k dočasnému pozastaveniu platnosti registrácie,
- b) zistí, že organizácia závažným spôsobom alebo opakovane porušuje všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu životného prostredia alebo podmienky podľa odseku 1,
- c) o to požiada organizácia.

(6) Pred rozhodnutím podľa odseku 3 až 5 ministerstvo nariadi ústne pojednávanie.¹⁹⁾

§ 20**Používanie loga**

(1) Organizácia, ktorá je registrovaná v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu, je oprávnená používať logo tohto systému podľa vzoru uvedeného v časti A prílohy č. 3 k tomuto zákonu (ďalej len „logo“) v prípadoch uvedených v odseku 2.

(2) Organizácia môže jednotlivé verzie loga používať len v týchto prípadoch:

- a) verziu č. 1
 1. v záhlaviach listov organizácie,
 2. na informáciách, v ktorých organizácia propaguje svoju účasť v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu,
- b) verziu č. 2
 1. na environmentálnom vyhlásení, ktorého správnosť bola overená a platnosť potvrdená environmentálnym overovateľom, ako aj na takto overených a potvrdených informáciách o aktualizácii environmentálneho vyhlásenia (§ 8 ods. 2 až 4),

2. na environmentálnych informáciách podľa § 8 ods. 6 a 7,
3. na reklamách a inzerátoch svojich činností, výrobkov alebo služieb v prípadoch ustanovených vykonávacím predpisom (odsek 7).

(3) Vo všetkých prípadoch podľa odseku 2 sa logo musí používať tak, aby bolo jasné spojenie s menom organizácie, prípadne s tou jej zložkou, ktorá je zaregistrovaná v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu. V prípadoch podľa odseku 2 písm. b) druhého a tretieho bodu sa logo musí používať tak, aby sa vylúčila jeho zámena s environmentálnou značkou podľa osobitného predpisu.²⁰⁾

(4) Logo sa s výnimkou odôvodnených prípadov ustanovených vykonávacím predpisom (odsek 7) nesmie použiť

- a) na výrobkoch alebo na ich obaloch,
- b) v spojení s komparatívnymi výrokmí týkajúcimi sa činností, výrobkov alebo služieb iných subjektov.

(5) Na propagáciu systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu možno použiť logo upravené podľa vzoru uvedeného v časti B prílohy č. 3 k tomuto zákonu pod podmienkou, že

- a) sa nepoužije v spojení s menom organizácie,
- b) nenaznačuje alebo nevytvára dojem registrácie v systéme alebo že užívateľ tohto loga nevyhlasuje žiadne environmentálne tvrdenie vo vzťahu k svojim činnostiam, výrobkom alebo službám.

(6) Zakazuje sa neoprávnené používanie loga. Zakazuje sa tiež používať akúkoľvek značku alebo logo, ktoré by mohli viesť k zámene s logom podľa odseku 1 alebo 5.

(7) Podrobnosti o spôsobe používania loga vrátane odôvodnených prípadov podľa odseku 4 ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 21

Odkaz na registráciu

(1) Namiesto loga podľa § 20 môže organizácia, ktorá je registrovaná v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu, používať v prípadoch podľa odseku 2 odkaz na registráciu podľa vzoru uvedeného v časti C prílohy č. 3 k tomuto zákonu.

(2) Organizácia smie jednotlivé verzie odkazu na registráciu používať len v týchto prípadoch:

- a) verziu č. 1
 1. v záhlaviach listov organizácie,
 2. na informáciách, v ktorých organizácia propaguje svoju účasť v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu,
- b) verziu č. 2
 1. na environmentálnom vyhlásení, ktorého správnosť bola overená a platnosť potvrdená environmentálnym overovateľom, ako aj na takto overených a potvrdených informáciách o aktualizácii environmentálneho vyhlásenia (§ 8 ods. 2 až 4),
 2. na environmentálnych informáciách podľa § 8 ods. 6 a 7,
 3. na reklamách a inzerátoch svojich činností, výrobkov alebo služieb v prípadoch ustanovených vykonávacím predpisom (odsek 6).

(3) Vo všetkých prípadoch podľa odseku 2 sa odkaz na registráciu musí používať tak, aby bolo jasné spojenie s menom organizácie, prípadne s tou jej zložkou, ktorá je zaregistrovaná v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu. V prípadoch podľa odseku 2 písm. b) druhého a tretieho bodu sa odkaz na registráciu musí používať tak, aby sa vylúčila jeho zámena s environmentálnou značkou podľa osobitného predpisu.²⁰⁾

(4) Odkaz na registráciu sa s výnimkou odôvodnených prípadov ustanovených vykonávacím predpisom (odsek 6) nesmie použiť

- a) na výrobkoch alebo na ich obaloch,
- b) v spojení s komparatívnymi výrokmi týkajúcimi sa činností, výrobkov alebo služieb iných subjektov.

(5) Zakazuje sa neoprávnené používanie odkazu na registráciu. Zakazuje sa tiež používanie akéhokoľvek odkazu, značky alebo loga, ktoré by mohlo viesť k zámene s odkazom na registráciu.

(6) Podrobnosti o spôsobe používania odkazu na registráciu vrátane odôvodnených prípadov podľa odseku 4 ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 22

Podpora účasti organizácií na systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu

(1) Štát podporuje účasť organizácií najmä malých a stredných podnikateľov²¹⁾ v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu, a to predovšetkým v územiach chránených podľa osobitných predpisov²²⁾ alebo v zafazovaných územiach.²³⁾

(2) Podpora podľa odseku 1 spočíva najmä

- a) v možnosti získať v odôvodnených prípadoch finančnú pomoc z verejných prostriedkov podľa osobitných predpisov,²⁴⁾
- b) v poskytovaní technickej pomoci a poradenstva zo strany príslušných orgánov verejnej správy pri zavádzaní systému environmentálneho manažérstva, najmä pri vykonávaní úvodného environmentálneho preskúmania, určovaní environmentálnych aspektov a environmentálnych vplyvov a pri hodnotení ich závažnosti,
- c) vo vypracúvaní a sprístupňovaní informácií o stave životného prostredia v príslušnom území,
- d) v zohľadňovaní registrácie organizácie (§ 18) pri plánovaní a vykonávaní štátneho dozoru, ako aj pri preverovaní a aktualizovaní povolení a iných rozhodnutí a stanovísk podľa osobitných predpisov.²⁵⁾

PIATA ČAŤ ORGÁNY ŠTÁTNEJ SPRÁVY A ICH PÔSOBNOSŤ

§ 23

Orgány štátnej správy

(1) Štátnu správu podľa tohto zákona vykonáva

- a) ministerstvo,
- b) inšpekcia.

(2) Ministerstvo je ústredným orgánom štátnej správy na úseku environmentálne orientovaného riadenia a auditu. Na tento účel najmä

- a) poveruje akreditačný orgán a vykonáva dohľad nad jeho činnosťou,
- b) rozhoduje o námietkach proti postupu akreditačného orgánu,

- c) rozhoduje o žiadosti organizácií o registráciu a vedie príslušný register,
- d) určuje poverenú osobu na plnenie niektorých pomocných a odborných úloh spojených s jeho činnosťou podľa písmena c),
- e) poveruje právnické osoby a fyzické osoby-podnikateľov vykonávaním odbornej prípravy environmentálnych overovateľov, vedúcich environmentálnych auditorov a environmentálnych auditorov, osôb zodpovedných za uplatňovanie systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu v organizáciách, ako aj zamestnancov poradenských a konzultantských subjektov a odsúhlasuje učebné osnovy,
- f) navrhuje vláde Slovenskej republiky opatrenia na podporu, šírenie a propagáciu systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu v Slovenskej republike,
- g) plní úlohy medzinárodnej spolupráce v záujme zabezpečenia súladu a koordinovanosti systému podľa tohto zákona so systémom environmentálne orientovaného riadenia a auditu Európskeho spoločenstva.

(3) Inšpekcia

- a) vykonáva štátny dozor podľa osobitných predpisov,¹⁸⁾
- b) dáva stanovisko k žiadosti organizácie o registráciu (§ 18),
- c) ukladá pokuty (§ 24).

§ 24 **Pokuty**

(1) Pokutu do 500 000 Sk uloží inšpekcia právnickej osobe alebo fyzickej osobe-podnikateľovi, ak

- a) neoprávnene používa logo (§ 20) alebo odkaz na registráciu (§ 21),
- b) použije takú značku alebo logo, ktoré by mohli viesť k zámene s logom (§ 20 ods. 6) alebo s odkazom na registráciu (§ 21 ods. 5).

(2) Za neoprávnené používanie loga alebo odkazu na registráciu podľa odseku 1 písm. a) sa považuje ich používanie

- a) organizáciou alebo iným subjektom, ktorý nie je registrovaný v systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu vrátane prípadov dočasného pozastavenia registrácie alebo vymazania z registra (§ 18 a 19),
- b) v iných prípadoch ako podľa § 20 ods. 2 a 5 alebo § 21 ods. 2,
- c) v rozpore s podmienkami podľa § 20 ods. 3 alebo § 21 ods. 3 alebo v rozpore so zákazom podľa § 20 ods. 4 a 6 alebo § 21 ods. 4 a 5.

(3) Inšpekcia môže v rozhodnutí o uložení pokuty súčasne uložiť povinnému, aby v určenej lehote vykonal opatrenia na nápravu následkov protiprávneho konania, za ktoré bola pokuta uložená. Ak povinný v určenej lehote tieto opatrenia nevykoná, možno mu uložiť ďalšiu pokutu až do dvojnásobku hornej hranice pokuty ustanovenej týmto zákonom, a to aj opakovane.

(4) Pri určovaní výšky pokuty sa prihliada na závažnosť a čas trvania protiprávneho konania a na rozsah a mieru hrozacej alebo spôsobenej škody.

(5) Pokutu podľa odseku 1 a 2 možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa inšpekcia dozvedela o porušení povinnosti, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu povinnosti. Pokutu podľa odseku 3 možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa mala povinnosť uložená v rozhodnutí podľa odseku 3 splniť. Uložením pokuty nie je dotknutá povinnosť vykonať

opatrenie na nápravu ani zodpovednosť za náhradu spôsobenej škody alebo za nápravu ekologickej ujmy.

(6) Pokuty podľa odsekov 1 až 3 sú príjmom Environmentálneho fondu.

§ 25 Konanie

(1) Ak nie je v tomto zákone výslovne ustanovené inak, vzťahuje sa na konanie podľa tohto zákona všeobecný predpis o správnom konaní.²⁶⁾

(2) Rozhodovaním v správnom konaní²⁷⁾ nie je

- a) vydanie alebo zrušenie poverenia akreditačného orgánu (§ 9 ods. 1 a 3),
- b) overovanie a osvedčovanie odbornej spôsobilosti environmentálnych overovateľov a členov ich tímov (§ 10, 11, 13 a 14),
- c) akreditácia environmentálnych overovateľov akreditačným orgánom (§ 12 až 15),
- d) dozor akreditačného orgánu nad činnosťou environmentálnych overovateľov (§ 17).

ŠIESTA ČASŤ SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 26 Oprávnenie na vykonávanie odbornej prípravy

(1) Odbornú prípravu environmentálnych audítorov a vedúcich environmentálnych audítorov, environmentálnych overovateľov a členov tímu environmentálneho overovateľa, predstaviteľov vrcholového manažmentu zodpovedných za uplatňovanie systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu v organizáciách, ako aj zamestnancov poradenských a konzultantských subjektov v tejto oblasti vykonáva právnická osoba alebo fyzická osoba-podnikateľ, ktorá má na túto činnosť oprávnenie na vykonávanie odbornej prípravy (ďalej len „oprávnenie“) vydané ministerstvom.

(2) Podmienkami na udelenie oprávnenia sú:

- a) zakotvenie vykonávania vzdelávania osôb v predmete činnosti podľa osobitného predpisu,²⁸⁾
- b) zabezpečenie lektorov a predloženie dokladov o ich odbornej kvalifikácii a praxi,
- c) vypracovanie a vedenie základnej pedagogickej dokumentácie,
- d) zabezpečenie materiálno-technického vybavenia a organizačno-personálneho riadenia procesu odbornej prípravy.

(3) Žiadosť o udelenie oprávnenia obsahuje najmä

- a) ak ide o fyzickú osobu-podnikateľa, jej osobné údaje, obchodné meno a identifikačné číslo (IČO), ak už bolo pridelené, ako aj osobné údaje jej zodpovedného zástupcu, ak ním nie je sám žiadateľ o udelenie oprávnenia,
- b) ak ide o právnickú osobu, obchodné meno, sídlo, právnu formu a identifikačné číslo (IČO), ako aj osobné údaje osoby alebo osôb, ktoré sú štatutárnym orgánom, a osobné údaje zodpovedného zástupcu,
- c) potrebné doklady na preukázanie splnenia podmienok podľa odseku 2.

(4) Ministerstvo v oprávnení uvedie

- a) ak ide o fyzickú osobu-podnikateľa, jej osobné údaje, obchodné meno a identifikačné číslo (IČO), ak už bolo pridelené, ako aj osobné údaje jej zodpovedného zástupcu, ak ním nie je sám držiteľ oprávnenia,
- b) ak ide o právnickú osobu, obchodné meno, sídlo, právnu formu a identifikačné číslo (IČO), ako aj osobné údaje osoby alebo osôb, ktoré sú jej štatutárnym orgánom, a osobné údaje zodpovedného zástupcu,
- c) druh odbornej prípravy,
- d) číslo oprávnenia a čas jeho platnosti.

(5) Ministerstvo môže oprávnenie odňať, ak

- a) zistí závažné alebo opakujúce sa nedostatky vo výkone odbornej prípravy držiteľom oprávnenia,
- b) o to požiada držiteľ oprávnenia.

(6) Platnosť oprávnenia zaniká

- a) uplynutím času, na ktorý bolo vydané, ak držiteľ oprávnenia nepožiadal o predĺženie najneskôr 60 dní pred uplynutím času platnosti oprávnenia,
- b) výmazom držiteľa oprávnenia z obchodného registra alebo nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o zrušení živnostenského oprávnenia,
- c) vyhlásením konkurzu na držiteľa oprávnenia alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu na držiteľa oprávnenia pre nedostatok majetku,
- d) rozhodnutím ministerstva o odňatí oprávnenia,
- e) smrťou fyzickej osoby-podnikateľa alebo jej vyhlásením za mŕtveho.

§ 27

Prechodné ustanovenie

Osoby vykonávajúce činnosť, ktorá sa podľa tohto zákona považuje za činnosť environmentálneho audítora alebo vedúceho environmentálneho audítora, sú povinné absolvovať teoretickú odbornú prípravu podľa § 6 ods. 4 a 6 najneskôr do dvoch rokov odo dňa účinnosti tohto zákona.

§ 28

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. decembra 2002 s výnimkou § 20, ktorý nadobudne účinnosť dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii a Európskym spoločenstvám.

Rudolf Schuster v. r.

Jozef Migaš v. r.

Mikuláš Dzurinda v. r.

Príloha č. 1
k zákonu č. 468/2002 Z. z.

**SYSTÉM ENVIRONMENTÁLNEHO MANAŽÉRSTVA AKO SÚČASŤ SYSTÉMU
ENVIRONMENTÁLNE ORIENTOVANÉHO RIADENIA A AUDITU**

A. POŽIADAVKY NA SYSTÉM ENVIRONMENTÁLNEHO MANAŽÉRSTVA

Systém environmentálneho manažérstva podľa § 5 ods. 1 tohto zákona musí spĺňať tieto požiadavky:

1. Environmentálna politika

Vrcholový manažment organizácie musí definovať environmentálnu politiku organizácie a zabezpečiť, aby

- a) bola primeraná charakteru, rozsahu a environmentálnym vplyvom jej činností,
- b) obsahovala záväzok na sústavné zlepšovanie a prevenciu znečisťovania životného prostredia,
- c) obsahovala záväzok na dodržiavanie príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov a ďalších požiadaviek, ktoré sa organizácia zaviazala plniť,
- d) poskytovala rámec na určovanie a preskúmavanie dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov,
- e) bola zdokumentovaná, zavedená, udržiavaná a boli o nej informovaní všetci zamestnanci,
- f) bola prístupná verejnosti.

2. Plánovanie

2.1 Environmentálne aspekty

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať postup na identifikáciu priamych environmentálnych aspektov a nepriamych environmentálnych aspektov svojich činností (§ 2 ods. 3 a 4 tohto zákona), aby určila tie environmentálne aspekty, ktoré majú alebo môžu mať významné vplyvy na životné prostredie. Organizácia zabezpečí, aby významné environmentálne aspekty boli zohľadnené pri určovaní jej dlhodobých environmentálnych cieľov.

Organizácia je povinná tieto informácie aktualizovať.

2.2 Právne a iné požiadavky

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať postup na identifikáciu a prístup k právnym a iným požiadavkám, ktoré sa organizácia zaviazala plniť a ktoré sú priamo uplatniteľné na environmentálne aspekty jej činností, výrobkov alebo služieb.

2.3 Dlhodobé environmentálne ciele a krátkodobé environmentálne ciele

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať dokumentované dlhodobé environmentálne ciele a krátkodobé environmentálne ciele na každej príslušnej funkcii a úrovni organizácie.

Pri určovaní a preskúmvaní svojich dlhodobých environmentálnych cieľov sa musia brať do úvahy právne a iné požiadavky, významné environmentálne aspekty organizácie, technologické možnosti, finančné, prevádzkové a obchodné požiadavky a názory zainteresovaných strán.

Dlhodobé environmentálne ciele a krátkodobé environmentálne ciele sa musia zosúladiť s environmentálnou politikou vrátane záväzku na prevenciu znečisťovania.

2.4 Environmentálny program

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať environmentálny program na dosahovanie svojich dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov. Tento program musí obsahovať

- a) určenie zodpovednosti za dosahovanie dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov pre každú príslušnú funkciu a úroveň organizácie,
- b) prostriedky a časový rámec, v ktorom sa majú ciele podľa písmena a) dosiahnuť.

Environmentálny program musí byť podľa potreby aktualizovaný najmä s ohľadom na potrebu uplatnenia environmentálneho manažérstva v projektoch, ktoré súvisia s novým vývojom a s novými alebo zmenenými činnosťami organizácie.

3. Zavedenie a prevádzka

3.1 Štruktúra a zodpovednosť

Úlohy, zodpovednosť a právomoc sa musia definovať, zdokumentovať a oznamovať tak, aby podporovali efektívne environmentálne manažérstvo.

Manažment organizácie musí poskytnúť potrebné zdroje na zavedenie a operatívne riadenie systému environmentálneho manažérstva. Tieto zdroje zahŕňajú tak ľudské zdroje a špecializované schopnosti, ako aj technologické a finančné zdroje.

Vrcholový manažment organizácie je povinný vymenovať osobitného predstaviteľa ktorý musí mať bez ohľadu na ďalšie zodpovednosti definované úlohy, zodpovednosti a právomoci na

- a) zabezpečenie ustanovenia, zavedenia a udržiavania požiadaviek systému environmentálneho manažérstva v súlade s touto prílohou,
- b) predkladanie správ vrcholovému manažmentu organizácie o fungovaní systému environmentálneho manažérstva na preskúmanie a ako podklad na zlepšovanie systému environmentálneho manažérstva.

3.2 Príprava zamestnancov, povedomie a odborná spôsobilosť

Organizácia je povinná zisťovať potreby odbornej prípravy zamestnancov. Od všetkých zamestnancov, ktorých práca môže významne vplyvať na životné prostredie, musí organizácia vyžadovať absolvovanie vhodnej prípravy.

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať postupy pre svojich zamestnancov alebo členov na všetkých príslušných funkciách a úrovniach, aby si uvedomovali

- a) dôležitosť zhody s environmentálnou politikou, postupmi a požiadavkami systému environmentálneho manažérstva,
- b) skutočné alebo možné (potenciálne) environmentálne vplyvy svojich pracovných činností a environmentálne prínosy zlepšeného osobného správania,
- c) svoje úlohy a zodpovednosti pri dosahovaní zhody s environmentálnou politikou, s postupmi a požiadavkami systému environmentálneho manažérstva vrátane požiadaviek na pripravenosť na havárie a odozvu na havarijnú situáciu,
- d) možné dôsledky nedodržania stanovených prevádzkových postupov.

Zamestnanci vykonávajúci činnosti, ktoré môžu spôsobiť významné environmentálne vplyvy, musia byť odborne spôsobilí na základe požadovaného vzdelania, príslušnej prípravy alebo skúseností.

3.3 Komunikácia

Organizácia je povinná s ohľadom na svoje environmentálne aspekty a systém environmentálneho manažérstva vytvoriť a udržiavať postupy na

- a) internú komunikáciu medzi rôznymi úrovňami a funkciami v organizácii,
- b) prijímanie, zdokumentovanie a reagovanie na príslušnú komunikáciu s externými zainteresovanými stranami.

Organizácia je povinná zväžiť postupy externej komunikácie týkajúce sa jej významných environmentálnych aspektov a zaznamenať svoje rozhodnutie v tejto veci.

3.4 Dokumentácia systému environmentálneho manažérstva

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať v písomnej alebo elektronickej forme informácie, ktoré

- a) opisujú hlavné prvky systému environmentálneho manažérstva a ich vzájomné pôsobenie,
- b) poskytujú odkazy na ďalšiu dokumentáciu.

3.5 Operatívne riadenie dokumentácie

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať postupy operatívneho riadenia celej dokumentácie, ktorú vyžaduje táto príloha, a zabezpečiť, že

- a) je lokalizovateľná,
- b) jej primeranosť sa pravidelne preskúmava, podľa potreby prepracúva a schvaľuje oprávnenými zamestnancami,
- c) aktuálne verzie príslušnej dokumentácie sú dostupné na všetkých miestach, kde sa vykonávajú činnosti nevyhnutné na efektívny chod systému environmentálneho manažérstva,
- d) neaktuálna dokumentácia sa bezodkladne odstráni zo všetkých miest, kam sa distribuuje a kde sa používa, alebo sa inak zabezpečí, aby sa nemohla opätovne neúmyselne použiť,
- e) všetka neaktuálna dokumentácia archivovaná na právne účely alebo na účely zachovania informácií sa vhodne označí.

Dokumentácia musí byť čitateľná, označená dátumom (s dátumami revízie) a ľahko identifikovateľná, riadne udržiavaná a archivovaná po určený čas. Musia sa vytvoriť a udržiavať postupy a určiť zodpovednosti týkajúce sa vypracovania a zmien rôznych druhov dokumentov.

3.6 Operatívne riadenie prevádzky

Organizácia je povinná určiť tie prevádzky a činnosti, ktoré súvisia s identifikovanými významnými environmentálnymi aspektmi v súlade so svojou environmentálnou politikou, dlhodobými environmentálnymi cieľmi a krátkodobými environmentálnymi cieľmi. Organizácia je povinná plánovať tieto činnosti vrátane údržby tak, aby zabezpečila, že sa budú vykonávať za presne určených podmienok

- a) vytvorením a udržiavaním zdokumentovaných postupov na situácie, v ktorých by bez týchto postupov mohlo dôjsť k odchýlkam od environmentálnej politiky, dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov,
- b) určením prevádzkových kritérií v týchto postupoch,

c) vytvorením a udržiavaním postupov vzťahujúcich sa na identifikovateľné environmentálne aspekty tovarov a služieb, ktoré organizácia používa, a oznámením príslušných postupov a požiadaviek dodávateľom a zmluvným partnerom.

3.7 Havarijná pripravenosť a reagovanie na havárie

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať postupy na zisťovanie možností vzniku havárií a havarijných situácií, reagovanie na ne a na prevenciu a zmiernenie environmentálnych vplyvov, ktoré môžu byť s nimi spojené.

Organizácia je povinná preskúmať a podľa potreby revidovať svoje postupy havarijnej pripravenosti a reagovania na havárie najmä po vzniku havárií a havarijných situácií.

Organizácia je povinná všade tam, kde je to možné, pravidelne precvičovať tieto postupy.

4. Kontrola a nápravná činnosť

4.1 Monitorovanie a meranie

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať dokumentované postupy na pravidelné monitorovanie a meranie kľúčových charakteristík svojich prevádzok a činností, ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie. Tieto postupy musia zahŕňať aj zaznamenávanie informácií zo sledovania správania, z príslušných kontrolných mechanizmov prevádzky a z plnenia dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov organizácie.

Monitorovacie zariadenia sa musia kalibrovať a udržiavať. Záznamy z týchto procesov sa musia uchovávať podľa postupov organizácie.

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať dokumentovaný postup na pravidelné vyhodnocovanie dodržiavania príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu životného prostredia.

4.2 Nezhoda, nápravná a preventívna činnosť

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať postupy na určovanie zodpovedností a právomocí na zaobchádzanie s nezhodou a jej skúmanie, na výkon činností smerujúcich k zmierneniu všetkých spôsobených vplyvov a na iniciovanie a dokončenie nápravnej a preventívnej činnosti.

Všetky nápravné alebo preventívne činnosti vykonané na odstránenie príčin skutočnej alebo potenciálnej nezhody musia zodpovedať závažnosti problémov a príslušnému environmentálnemu vplyvu.

Organizácia je povinná realizovať a zaznamenať všetky zmeny v dokumentovaných postupoch, ktoré sú výsledkom nápravnej a preventívnej činnosti.

4.3 Záznamy

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať postupy na identifikáciu, vedenie a zaobchádzanie s environmentálnymi záznamami. Medzi tieto záznamy musia patriť aj záznamy o príprave zamestnancov a o výsledkoch auditov a preskúmaní.

Environmentálne záznamy musia byť čitateľné, identifikovateľné a nadväzujúce na činnosti organizácie. Environmentálne záznamy sa musia uložiť a udržiavať takým spôsobom, aby boli ľahko dostupné a chránené proti poškodeniu, znehodnoteniu alebo strate. Musia byť určené a zaznamenané lehoty ich archivácie.

Záznamy sa musia udržiavať spôsobom vhodným pre systém environmentálneho manažérstva a pre organizáciu na preukazovanie zhody s požiadavkami tejto prílohy.

4.4 Interný environmentálny audit systému environmentálneho manažérstva

Organizácia je povinná vytvoriť a udržiavať program a postupy pravidelného vykonávania interných environmentálnych auditov s cieľom

a) určiť, či systém environmentálneho manažérstva je alebo nie je

1. v súlade s plánovanými opatreniami environmentálneho manažérstva vrátane požiadaviek podľa tejto prílohy,

2. správne zavedený a udržiavaný a

b) poskytnúť manažmentu organizácie informácie o výsledkoch auditov.

Program interných environmentálnych auditov organizácie vrátane každého druhu harmonogramu musí byť založený na environmentálnej dôležitosti príslušnej činnosti a na výsledkoch predchádzajúcich auditov. V postupoch auditov musí byť určený ich rozsah, frekvencia a metodika auditov, ako aj zodpovednosti a požiadavky na vykonávanie auditov a podávanie správ o ich výsledkoch.

5. Preskúmanie vrcholovým manažmentom organizácie

Vrcholový manažment organizácie je povinný v ním určených intervaloch preskúmať systém environmentálneho manažérstva tak, aby bola zabezpečená jeho trvalá vhodnosť, primeranosť a efektívnosť. Proces preskúmania musí zabezpečiť zhromaždenie potrebných informácií, ktoré umožnia vykonať takéto zhodnotenie. Toto preskúmanie sa musí zdokumentovať.

Vrcholový manažment organizácie sa pri preskúmaní musí zaoberať možnou potrebou zmien environmentálnej politiky, dlhodobých environmentálnych cieľov a ostatných prvkov systému environmentálneho manažérstva s ohľadom na výsledky auditov systému environmentálneho manažérstva, meniace sa okolnosti a záväzkov na sústavné zlepšovanie.

B. ASPEKTY, KTORÉ MUSÍ ORGANIZÁCIA ZOHĽADŇOVAŤ PRI ZAČLEŇOVANÍ SA DO SYSTÉMU ENVIRONMENTÁLNEHO RIADENIA A AUDITU A NA UDRŽANIE SA V ŇOM

1. Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov

Organizácia musí vedieť preukázať, že

- a) má vedomosti o príslušných všeobecne záväzných právnych predpisoch a z nich vyplývajúcich povinnosti vzťahujúcich sa na jej činnosti, výroby alebo služby,
- b) prijala vhodné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania právnych predpisov podľa písmena a),
- c) má vypracované postupy, ktoré jej umožňujú trvalo plniť úlohy podľa písmen a) a b).

2. Environmentálne správanie

2.1 Všeobecne

Organizácia musí vedieť preukázať, že systém environmentálneho manažérstva a postupy na plánovanie a výkon auditov sa zaoberajú skutočným environmentálnym správaním organizácie s ohľadom na jej environmentálne aspekty určené podľa § 4 ods. 2 písm. b) a c), ako aj podľa bodu 2.1 časti A tejto prílohy.

2.2 Záväzkov trvalého zlepšovania environmentálneho správania

Organizácia je povinná

- a) zaviazat sa na sústavné zlepšovanie svojho environmentálneho správania,
- b) vyhodnocovať svoje environmentálne správanie s ohľadom na jej dlhodobé environmentálne ciele a krátkodobé environmentálne ciele ako súčasť procesu preskúmania vrcholovým manažmentom organizácie.

Podľa potreby pritom zohľadní aj miestne, regionálne alebo celoštátne environmentálne programy.

K zlepšovaniu výsledkov nemusí dochádzať súčasne vo všetkých oblastiach činnosti organizácie.

2.3 Organizácia s viacerými prevádzkarňami

Ak organizácia pozostáva z viacerých prevádzkarní, každá z jej prevádzkarní, ktoré majú byť začlenené do systému, musí spĺňať požiadavky podľa tohto zákona vrátane sústavného zlepšovania environmentálneho správania v súlade s § 2 ods. 10.

3. Externá komunikácia a vzťahy

Organizácia musí vedieť preukázať, že vedie otvorený dialóg s verejnosťou a ostatnými zainteresovanými stranami vrátane miestnych spoločností a svojich zákazníkov (klientov) o environmentálnych vplyvoch svojich činností za účelom spoznať aspekty, ktoré spôsobujú obavy verejnosti a ostatných zainteresovaných strán.

4. Zapojenie zamestnancov

Okrem požiadaviek podľa časti A tejto prílohy je organizácia povinná zabezpečiť zapojenie svojich zamestnancov do procesu zameraného na sústavné zlepšovanie jej environmentálneho správania s využitím najvhodnejších prostriedkov a metód v tejto oblasti.

Ak o to požiadajú, musia byť do tohto procesu zapojení aj zástupcovia zamestnancov.¹⁾

Príloha č. 2
k zákonu č. 468/2002 Z. z.

ENVIRONMENTÁLNE VYHLÁSENIE

1. Náležitosti environmentálneho vyhlásenia

Environmentálne vyhlásenie má byť vypracované tak, aby poskytovalo verejnosti a ostatným zainteresovaným stranám jasné a pravdivé informácie týkajúce sa environmentálneho vplyvu a environmentálneho správania organizácie, a to i s prihliadnutím na poznatky získané z externej komunikácie organizácie podľa prílohy č. 1 časti B tretieho bodu tohto zákona.

Environmentálne vyhlásenie obsahuje najmä

- a) jasný a jednoznačný opis organizácie, ktorá sa uchádza o registráciu v systéme, súhrnu jej činností a prípadne aj jej vzťahu k príbuzným organizáciám,
- b) environmentálnu politiku a stručný opis systému environmentálneho manažérstva organizácie,
- c) opis všetkých významných priamych i nepriamych environmentálnych aspektov a vysvetlenie povahy environmentálnych vplyvov vo vzťahu k uvedeným environmentálnym aspektom,
- d) opis dlhodobých environmentálnych cieľov a krátkodobých environmentálnych cieľov vo vzťahu k významným environmentálnym aspektom a významným environmentálnym vplyvom,
- e) súhrn dostupných údajov o správaní organizácie vo vzťahu k cieľom a vplyvom uvedeným v písmene d) tak, aby umožňoval medziročné porovnávanie a hodnotenie vývoja environmentálneho správania organizácie,
- f) ďalšie faktory týkajúce sa environmentálneho správania organizácie najmä s ohľadom na vzťah jej environmentálnych vplyvov k požiadavkám všeobecne záväzných právnych predpisov,
- g) meno a číslo akreditácie environmentálneho overovateľa a dátum potvrdenia správnosti a platnosti environmentálneho vyhlásenia.

2. Kritériá na vypracúvanie informácií o environmentálnom správaní organizácie

Na hodnotenie environmentálneho správania organizácie a spracovanie informácie o tomto správaní treba používať ukazovatele, ktoré

- a) poskytujú presné zhodnotenie správania organizácie,
- b) sú zrozumiteľné a jednoznačné,
- c) umožňujú vykonávať medziročné porovnávanie vývoja environmentálneho správania organizácie,
- d) umožňujú, ak je to vhodné, ustanovenie porovnávacej stupnice v rámci príslušného sektora alebo v celoštátnom, regionálnom či miestnom meradle,
- e) umožňujú vykonávať, ak je to vhodné, porovnanie stavu plnenia požiadaviek všeobecne záväzných právnych predpisov a iných požiadaviek, ktoré sa organizácia zaviazala plniť.

3. Uverejňovanie environmentálnych informácií

Environmentálna informácia podľa § 8 ods. 6 tohto zákona môže byť označená spôsobom podľa § 20 alebo § 21 tohto zákona len za podmienky, že bola potvrdená environmentálnym overovateľom ako informácia

- a) presná a pravdivá,
- b) doložená a overiteľná,
- c) príslušná a použitá vo vhodnom kontexte alebo rámci,
- d) reprezentatívna pre celkové environmentálne správanie organizácie,
- e) s malou pravdepodobnosťou jej zlej interpretácie,
- f) významná s ohľadom na celkový environmentálny vplyv a ktorá obsahuje odkaz na najaktuálnejšie environmentálne vyhlásenie organizácie, z ktorého bola vybratá.

4. Spoločné environmentálne vyhlásenie

Ak sa o registráciu v systéme uchádza organizácia s viacerými prevádzkarňami na rozličných miestach, ktorá by chcela vypracovať spoločné environmentálne vyhlásenie za všetky prevádzkarne, musí byť takéto environmentálne vyhlásenie vypracované tak, aby v ňom boli jasne určené a uvedené významné environmentálne vplyvy každej prevádzkarne (princíp miestnej zodpovednosti).

**Príloha č. 3
k zákonu č. 468/2002 Z. z.**

VZOR LOGA A ODKAZU NA REGISTRÁCIU

A. Vzor loga podľa § 20 ods. 1 tohto zákona

Verzia č. 1

**VERIFIKOVANÉ
ENVIRONMENTÁLNE
MANAŽÉRSTVO
Č. REGISTRÁCIE:**

Verzia č. 2

VALIDOVANÁ INFORMÁCIA

Č. REGISTRÁCIE:

Na oboch verziách musí byť vždy uvedené registračné číslo organizácie.

Logo sa musí používať buď

- v trojfarebnom prevedení (Pantone č. 255 zelená; Pantone č. 109 žltá; Pantone č. 286 modrá),
- čierne na bielom pozadí, alebo
- biele na čiernom pozadí.

B. Vzor loga podľa § 20 ods. 5 tohto zákona

C. Vzor odkazu na registráciu podľa § 21 ods. 1 tohto zákona

Verzia č. 1	Verzia č. 2
„Organizácia registrovaná v EMAS“ č. registrácie:	„Validovaná informácia (EMAS)“ č. registrácie:

V oboch verziách sa uvedie číslo registrácie organizácie.

- 1) § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka.
- 2) § 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 509/1991 Zb.
- 3) Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.
- 4) Napríklad zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení zákona č. 35/2002 Z. z.
- 5) Napríklad § 20f Občianskeho zákonníka.
- 6) Napríklad § 3 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení zákona č. 117/1998 Z. z.
- 7) § 10 ods. 1 písm. a) zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.
- 8) § 181b, 181c, 181e a 181g Trestného zákona v znení neskorších predpisov.
- 9) Napríklad vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 111/1993 Z. z. o vydávaní odborných posudkov vo veciach ochrany ovzdušia alebo odpadov, ustanovovaní osôb oprávnených na vydávanie posudkov a o overovaní odbornej spôsobilosti týchto osôb v znení neskorších predpisov, vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 299/1995 Z. z. o podmienkach na udeľovanie oprávnenia na vykonávanie meraní emisií a imisií a o zásadách výkonu tejto činnosti v znení vyhlášky č. 155/2000 Z. z., vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 273/2001 Z. z. o autorizácii, o vydávaní odborných posudkov vo veciach odpadov, o ustanovovaní osôb oprávnených na vydávanie odborných posudkov a o overovaní odbornej spôsobilosti týchto osôb v znení vyhlášky č. 399/2002 Z. z.
- 10) § 11 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
- 11) Zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
- 12) Zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 13) § 17 až 19 a § 30 až 33 zákona č. 48/2002 Z. z.
- 14) Napríklad § 10, § 11 ods. 3 a 7 zákona č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 21 až 23 Obchodného zákonníka v znení zákona č. 500/2001 Z. z.
- 15) § 591 až 600 Obchodného zákonníka.
- 16) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
- 17) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.
- 18) § 7 až 10 zákona Slovenskej národnej rady č. 595/1990 Zb. o štátnej správe pre životné prostredie v znení neskorších predpisov.
- 19) § 21 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).
- 20) Zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov.
- 21) Napríklad § 10 a 11 zákona č. 231/1999 Z. z. v znení zákona č. 434/2001 Z. z.
- 22) Napríklad zákon č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon), zákon č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.
- 23) Napríklad § 2 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 112/1993 Z. z. o vymedzení oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia a o prevádzke smogových varovných a regulačných systémov.
- 24) Napríklad zákon č. 231/1999 Z. z. v znení zákona č. 434/2001 Z. z.
- 25) Napríklad § 8 a 9 zákona Slovenskej národnej rady č. 595/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, § 7 až 16 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých

zákonov, § 6 až 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 327/1996 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení zákona č. 223/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov, § 17 až 24 zákona č. 184/2002 Z. z., § 11 a 11a zákona č. 309/1991 Zb. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami (zákon o ovzduší) v znení neskorších predpisov, § 7 až 22 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 287/1994 Z. z. v znení zákona č. 237/2002 Z. z., § 18 zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 24 až 26 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov.

26) Zákon č. 71/1967 Zb.

27) Napríklad § 46 a 47 zákona č. 71/1967 Zb.

28) Napríklad zákon č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

1) § 10 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení zákona č. 158/2001 Z. z.

